СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 11-го Мая 1899. | Число 19.

Календарь.

Май.		
11	Ч.	9 муч. въ Киз.
12	П.	Якова апост., Доната
13	С.	Єремія прор.
14	Н.	3. МИРОНОС. Борвса
15	П.	Теодосія печ.
16	В.	Пелагіи
17	С.	Ирины муч.

Змѣстъ

УВАГА.

Хотячи приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретаря пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

Чи треба намъ змѣны календаря?

Якъ звѣстно кождому зъ васъ, що мы Русины держимо ся юліяньского календаря, котрый йде пôзнѣйше о 12 днѣвъ вôдъ грегоріяньского. Правда, що въ житю мы не вживаемо вже того перестарѣлого численя, а йдемо за цивілізоваными людьми Европы и Америки и послугуемось календаромъ грегоріяньскимъ, котрый есть о много точнѣйшій. Численe пôсля календаря юліяньского задержалось у насъ лишь въ церкви и пôсля него мы святкуемо розличнй свята въ роцѣ. Про змѣну того юліяньского календаря на грегоріяньскій, загально людьми вживаный, говорили теперь скрôзь восточнй Славяне, бо если держатись будемо дальше старого численя, то зôставати будемо въ днахъ чимъ разъ больше по заду.

Въ той справѣ суть гадки подѣленй въ старôмъ краю. Однй хотѣли бъ змѣны, другй нѣ. А тй, що не хотять змѣны кажуть, що черезъ зрôвнане календарôвъ рускій обрядъ загубить ся а Русины станутъ пр. въ Галичинѣ Поляками. Але то не правда, бо черезъ те, що наше Рôздво припаде вразъ зъ Рôздвомъ римо-католиковъ и протестантôвъ, ще черезъ те нѣхто не зборонить Русинамъ вôдправляти въ той день Богослуженя въ рускôмъ обрядѣ тай черезъ те нѣхто не може заборонити звати того свята рускимъ именемъ. Се безпôдставный страхъ.

Та якъ оно тамъ есть въ краю, чи тамъ есть причина лякатись єдности календаря чи нѣ, на разѣ говорити не будемо, мы призадумаемось, що намъ зробити зъ тою справою ту въ Америцѣ.

Кождый зъ насъ знае, що по цѣлой Америцѣ числять часъ пôсля нового стиля а не пôсля нашого церковного календаря, а затѣмъ въ усѣ рускй свята рускй робôтники йдуть до роботы. Отъ хочь бы взяти таке урочисте свято якъ Рождест. Христове. По цѣлой Америцѣ всѣ вѣроисповѣданя святкують той день 25. децем. н. с. урочисто. Русины хочь не хочь мусять тежь святкувати и не йти до роботы. Але якъ надôйде день 6. января н. с. а пôсля нашого календаря 25. децембра, то тогдѣ выпадае наше Рождество, але въ той день робôтники працюють а по большой части и рускй робôтники мусять йти до роботы, лякаючись, щобъ еи не стратили. Святкують лишь тй, котрй выпросять ся въ своихъ наставниковъ, котрымъ, розумѣесь, чуднымъ выдаесь, якъ можна мати Рождество Христове ажь 6. января.

Одного разу просивъ ся рускій робôтникъ наставника, щобъ той звôльнивъ его вôдъ працѣ на день 6. января. Наставникъ пытае, що за причина. — Свято у насъ! — вôдповѣдае Русинъ. — Яке? — Та Рождество Христове! Американець выпуливъ на него очи зъ зачудованя, гадаючи, що той его хоче пôдвести на смѣхъ. Та коли Русинъ впевнявъ его, що такъ, наставникъ здвигнувъ раменами кажучи: — Но, того вже нѣякъ не розумѣю! Нѣмцѣ, Французы, Поляки, Мадяры и всякй народы мають Рождество Христове 25. децембра, а вы лишь однй ажь 6. января, на такій способъ слѣдуючого року вамъ припаде се свято на четвертого юлія.

Невыгоду нашого церковного календаря зъ кождого згляду вôдчувае кождый Русинъ въ Америцѣ а певно найбôльше робôтники, котрй журять ся тымь, що не святкують рускихъ свять, бо мусять робити въ тй дни на житѣ. Кождый зъ насъ пôзнае, що оно-бъ було добре, коли-бъ мы злучили календарѣ. Страхатись передъ якимись тамъ ворогами, що немовь то пропаде нашъ обрядъ чи мова не маемо найменшои причины бо-жь ту въ Америцѣ нѣхто не може мѣшати ся до нашихъ обрядовыхъ справъ, до нашои вѣры, анѣ рускои мовы.

Сеся справа повинна бути порушена на будучôмъ зъѣздѣ рускихъ священниковъ.

Доповняючи примѣтки къ вôдкрытому письму въ цѣли основаня товариства священ

—o—

Радуюсь, рухъ, въ цѣли основаня товарист. свящ. вже начавъ ся, и дасть Богъ принесе пожаданый результатъ; а суджу по тôмъ, що не тôлько священники, но навѣть и нашй свѣтскй люде, тымъ важнымъ проектомъ, тымъ жизненнымъ пытанемъ дня заинтересовались. Приклонно о тôмъ выразились Всеч. оо. Демяновичь, Сабовъ, Воленьскій, Арданъ, Ник. Молчаній, Бончевскій и пр., а изъ свѣтскои нашои интелігенціи п. Юрій Голодякъ, котрый въ имени многихъ, знаемо се певно додавъ до мого проекту, свои хосеннй, здоровй погляды. Та навѣть „Свѣтъ" не осудивъ сей проектъ, тôлько при кôнци своеи критики запримѣтивъ, що такимъ товариствомъ свящ. мы намѣряемо утворити „епископію въ епископіи". На то кажу, що не та цѣль нашого братства. Намѣрене братство свящ. мае стати ся не узурпаторомъ чужои власти, а тôлько посередникомъ, що до выхлопотаня одвѣтнои власти для нашои церкви тутъ въ Америцѣ и то дорогою легальною; мае бути осередкомъ дѣяльности въ духовныхъ справахъ. Зверхъ того мае бути такою организацією, якою суть и иншй свѣтскй организаціи, стараючи ся не лишь о добро моральне, но и матеріяльне своихъ членôвъ — отъ якъ въ случаяхъ хвороты, знемощѣлости. Та впрочѣмъ нами пущеными въ свѣтъ на ласку судьбы, лишеными самымъ собѣ, нѣхто не опѣкуе ся: бо духовна старокраева власть позабула о насъ, та передала насъ пôдъ власть тутейшихъ латиньскихъ епископôвъ, а тй суть для насъ настоятелями за для формы — власть — якъ то кажуть на папери не приносячи для нашои церкви, нѣякои моральнои корысти. Ось и поводъ до основаня звязи духовнои, щобы тымъ способомъ, сохранити нашу церковь, тую кровь житя нашого народного, вôдъ заглады, вôдъ златиництва. Выточити бо тую кровь нашу с. е. запропастити нашу руску церковь, значить не больше, не менше, тôлько знищити житє наше руске на тôй то чужинѣ.

Много о тôмъ говорить ся та пише по книжкахъ та газетахъ, що называе ся „любовь къ народности", но о любвѣ къ своѣй церкви къ своему обряду, говорить ся народови дуже мало, страхъ мало.

Въ кождôмъ народѣ були вôдъ перших часôвъ, и суть еще и теперь люде, що славлять ся въ своѣмъ народѣ, ба навѣть и въ широкôмъ свѣтѣ изъ того, що стають въ оборонѣ не тôлько своеи вôтчины, свого народа, но и своеи св. вѣры, свого обряда. Той патріотизмъ, тую любовь къ св. вѣрѣ посѣдае и нашъ народъ рускій, а однымъ изъ самыхъ краснѣйшихъ свойствъ его есть глубока релігійность. Св. вѣра составляе для нашого народа тое сокровище, котрымъ вôнъ надъ все дорожить, и котре не легко ему выкорѣнити Тую проте вѣру св. пôддержувати, плекати, вкоренити въ повѣреный намъ народъ, лишено намъ священникамъ. Абы отже успѣшнѣйше сю св. повинность можна було сповняти, треба намъ священникамъ доконче зъорганізоватись, и надъ все потрѣбно намъ Христовои любви, згоды, щобы сполучеными силами поборювати всѣ неудачѣ, перешкоды, якй на пути нашихъ міссійныхъ трудôвъ густо-часто стрѣчаемо, и стрѣчати будемо.

Не завадить наконець и се натякнути, що нашъ народъ рускій въ своихъ приватныхъ розговорахъ, выражае ся о насъ не зъорганізованыхъ священникахъ не дуже лестно; та неразъ ставляе пытане: чому то мы простый народъ, змогли за ихъ проводомъ заложити майже 200 братствъ и утворити двѣ головнй организаціи а они самй, стоять осôбнякомъ? Мы бы собѣ сердечно желали, щобы нашй вôтцѣ духовнй, якъ свѣтильники нашй „свѣтили всѣмъ, иже въ храминѣ суть", та були тымъ евангельскимъ „городомъ, иже на верху стоя" щобы всѣ могли на него зъ пріятностію дивитись.

Примѣчаю на конець, що лишень въ той часъ наше товариство зъ повагою и зъ корыстію остоятись зможе, наколи задля уконституованя тогожь всѣ Вcч. оо. въ нѣмъ удѣлъ возьмуть, та въ одну на то означену мѣсцевôсть зôйдуть ся, котрою пôсля гадки многихъ було бы мѣсто Harrisburg, якъ середина въ Пенсильвеніи.

Зверхъ того потрѣбно бы було, по крайной мѣрѣ — начеркъ статутôвъ зробити, щобъ на зборѣ вже зъ готовымъ матеріяломъ явитись, та не теряти дорогого часу.

Не вôдъ рѣчи було бы и надъ тымъ застановитись чи доконче, теперь вже на першій нашъ збôръ, запросити зъ каждои рады церк. по одному делегатови? Менѣ бо здае ся, що на се хотяй и важне дѣло, досыть буде часу, по уконституованю нашого братства, бо еще намъ самымъ поки що незвѣстно, якй повинности тымъ то делегатамъ мають припасти.

Реасумуючи повысше наведене зволять Вcч. Отцѣ будьвôдручнымъ письмомъ прямо къ менѣ, будь въ редакціи газетъ „Свободы" або „А. Р. Вѣстника" подати рѣшучй вôдповѣди на слѣдуючй пытаня:

1) Чи згаджаете ся на основане товарист. свящ.

2) Де, въ котрôмъ мѣстѣ, було бы намъ найспособнѣйше зôбрати ся?

3) Чи потрѣбно вже теперь на першій нашъ збôръ запросити зъ кождои парохіи по одному делегатови?

4) Предложѣть если вамъ угодно, деякй головнѣйшй точки для выробленя статутôвъ.

5) Подайте, въ приближеню день и мѣсяць нашого збору.

Поскоряйте Вcч. Отцѣ и Возл. въ Христѣ братя зъ вôдповѣдями, щобъ дѣло такъ дуже важне, опять не вôдволѣчи „ad calendas graecas."

Христосъ Воскресъ!

Т. А. Обушкевичъ.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Зъ Чікаго, Іли

Нещасте въ фабрицѣ.

Дня 1. мая случилось велике нещасте въ фабрицѣ мостôвъ. Вôдламъ желѣза ударивъ нашого краяна Юрка Скарлошпа такъ сильно въ голову, що той упавъ на землю безъ памяти. Нещасного вôдвезено до шпиталя, де лѣкарѣ сказали, що

(Продовжене на другой сторонѣ.)

Про вôдступниковъ вôдъ россійского православія и ихъ переслѣдованя.

(Дальше.)

12. Даремнй надѣѣ.

Коли Александеръ III. выдавъ 3. мая 1883 р. указъ, въ силу котрого положене Разкольниковъ троха полѣпшилось пôдъ взглядомъ суспôльнымъ (имъ позволено примѣромъ заниматись торговлею), то ихъ релігійне положене зôстало таке саме якъ по выданю указу Николая I. 1827 року зъ тою хиба лишь рôжницею, що позволено имъ подавати прошеня до властей, скôлько разôвъ хотѣли поправляти стару, або будовати нову каплицю або церковь. Видячи тое, денекотрй люде гадали собѣ, що невдовзѣ прійде конець релігійнымъ переслѣдуванямъ въ Россіи, та що царь выдасть права, котрымъ разъ на все дасть свободу всѣмъ людямъ вызнавати таку вѣру, яка кому найлѣпшою выдасть ся. Однакъ надѣѣ сй показались передвчасными. Зборы противъ-разкольничихъ и сектантскихъ місіонарôвъ, вôдбувшй ся у Кіевѣ 1887 року, а такожь рапортъ Победоносцева за рôкъ 1890—1891 отворили кождому очи на дѣйстнй замѣры россійского уряду. Победоносцевъ и члены збору кіевского скаржили ся одноголосно на те, що Разкольники и Сектанты взросли завдяки царскому указови зъ 3-го мая 1883 року. „Проводирѣ Разколу" — говоривъ Архіепископъ Тобольскій — „думеють, що указъ той позваляе имъ на все и тому то они майже вôдкрыто почали розширювати та голосити свою вѣру." „Зъ великою увагою", писавъ Победоносцевъ въ своимъ рапортѣ, „бесѣдовано пôдчасъ зборôвъ про шкôдливôсть поодинокихъ сектъ разколу та еретиковъ для православнои церкви и державы." Ось тутъ и выйшли властивй намѣры представителѣвъ и приклонниковъ православія зовсѣмъ на верхъ. Треба знати, що право дѣлило секты на „менше" и „больше шкôдливй". До „больше шкôдливыхъ" зачислялись тй, що розширювали дикй забобоны, наставали на житє власне, або другихъ людей, або робили пôдчасъ релігійныхъ зôбрань якй неморальнй вчинки. Люде належачй до секты „больше шкôдливои" тратили, пôсля россійского карного закона (арт. 203), всѣ права цивільнй, та були выганянй на Сибѣръ въ Закавказію. Въ часѣ, о котрôмъ иде бесѣда, властиво тôлько одна мала секта, Скопцѣвъ (названй такъ длятого, що скопять ся) належала до „больше шкôдливыхъ" а и она вымирала поволи, та ставала щоразъ менше небеспечною.

Згаданй кіевскй зборы місіонерôвъ предкладали, щобы до сектъ „больше шкôдныхъ" зарахувати крôмъ Скопцѣвъ такожь 1) Разкольниковъ, що мають свой головный урядъ въ Австріи (на Буковинѣ въ Бѣлой Криници, где они мають своихъ священниковъ и епископа, котрого однакъ не признае россійска православна церковь); 2) Феодозіевцѣвъ (безпопôвцѣвъ, котрй становлять одну зъ головныхъ частей Разкольниковъ, але не признають жадныхъ высвяченыхъ священниковъ анѣ не молять ся за царя) и 3) Странниковъ, словомъ большу часть всѣхъ Старообрядцѣвъ.

Странники уважають правительство, церковь, якъ и взагалѣ все, що носить на собѣ урядову печать за „твореніе Антихриста," зъ котрымъ они не хочуть мати нѣчого до дѣла. Они не хотять платити податкôвъ, анѣ взагалѣ сповняти якихъ небудь обовязкôвъ горожаньскихъ; не уживають пашпортôвъ, анѣ не мають сталого мешканя; зъ другои стороны, не жадають они вôдъ державы помочи, або охороны, анѣ такожь не старають ся воювати зъ нимъ другими способами. Здаесь, що найлѣпше було-бъ лишити ихъ самымъ собѣ, а вже въ жаденъ спосôбъ годѣ ихъ класти на рôвнѣ зъ Скопцями, що до ихъ шкôдливости. Але православне духовеньство уважае певну секту больше шкôдною лишень пôсля того, о скôлько та секта вспѣе найти для себе приклонниковъ помѣжь православныни людьми. Такъ пр. епископъ Пермскій каже: „Разколъ часто притягае до себе людей дуже релігійныхъ и то черезъ свое серіозне и непоколебиме хотя фальшиве научане чеснотъ христіяньскихъ." Навѣть Победоносцевъ признавъ, що (се его власнй слова) „найбôльше притягаючимъ и уводячимъ помѣжь Разкольниками есть спосôбъ въ якій они помагають оденъ другому" зъ чого слѣдуе, що пôсля погляду Победоносцева, не зôстае нѣчого иншого, якъ тôлько зачислити майже всѣхъ Разкольниковъ до секты „больше шкôдливыхъ", поневже то есть одиноке средство, яке представителѣ православнои церкви мають противъ притягаючости Разкола.

Але найсильнѣйшій нападъ, зробленый въ рапортѣ Победоносцева, зôставъ захованый для сектъ раціоналістичныхъ (розумовыхъ) и містичныхъ! Говорячи о Штундистахъ оберъ-прокураторъ свят. Синода зачисляе имъ въ блудъ навѣть тое, що есть безперечно ихъ чеснотою. „Не маючи сформулованого вѣроисповѣданя", каже вôнъ, „Штундисты и другй подôбнй секты старають ся вскрѣпити пôдвалины на котрыхъ побудована ихъ вѣра въ той спосôбъ, що стосують ся до моральности и практичныхъ жаданъ христіяньства. Въ своимъ внѣшнôмъ поступованю Сектанты старають ся дѣйсно поступати пôсля приписôвъ моральности, зъ чого походить, що люде глядять на нихъ пріязно. Штундисты святкують недѣлѣ дуже строго; они не пють, анѣ не курять, не уживають бридкихъ слôвъ и такъ дальше." Ось и якъ оно стало ся, що хотяй зразу установлено, що першу вôйну зъ Сектантами мае провадити „церковь и міссіонарѣ, а то въ дусѣ спокою, любови и спôвтерпѣня взглядомъ ворогôвъ церкви", то однакъ пôсля конференціи въ Москвѣ признано за пожадане и конечне покликати на помôчь силы свѣтскй „въ формѣ певныхъ репресивныхъ администрацiйныхъ мѣръ."

13. Заходы уряду цѣлковито знищити Сектантôвъ.

Пôзнѣйше исторія борбы зъ сектантствомъ, показуе, що борбу тую проваджено майже выключно систематично вживаными „репресійными мѣрами, котрй кристалѣзуючись зъ року на рôкъ пôдъ конець панованя Александра III. перемѣнились въ регулярный системъ переслѣдованя, котрого цѣлею було вже не одно лишь давлене Сектантôвъ а таки цѣлковите ихъ знищене.

Дехто мôгъ бы думати, що предложеня зборôвъ були ажь надто достаточными для охороны царскои вѣры передъ еретиками, тожь пôсля нихъ найбôльше упертй зъ помѣжь Сектантôвъ не могли навѣть рушатись зъ мѣсця, где мешкали, безъ особного дозволу губернатора, зневаги державнои церкви мали судитись безъ суду присяжныхъ; членамъ больше шкôдливыхъ сектъ не вольно було куповати анѣ вынаймати землю, нѣхто, чія прихильнôсть для православнои цер-

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Докôнченє зо стороны першои)

рана смертельна. Ю. Скарлошь походивъ зъ села Руска Королева, повѣта грибôвского, въ Галичинѣ, належавъ до церковного братства и бувъ предплатникомъ „Свободы“.

СТРАЙКЪ.

Въ тôй самôй фабрицѣ повставъ того дня страйкъ робôтниковъ, котрй домагають ся пôдвысшеня платнѣ о 10 процентъ и подвôйнои заплаты за часъ понадъ 10 годинъ. Компанія обѣцює 5 процентъ и пôвтора разы понадъ часъ, но на те робôтники незгодились. Згадана фабрика мае великй замовленя на желѣзничй мосты, бо всѣ желѣзнй дороги мусять въ Чікаго бути двигненй въ гору понадъ улицѣ. Въ тôй фабрицѣ працює найбôльше нашихъ людей, а якъ тôй страйкъ скôнчить ся, побачимо.

МІЛІОНЕРЪ ВЪ РЯСѢ.

Голосный верховодець польского монастыря Воскресенцѣвъ, великій гнобитель бѣдного и темного люду, звѣстный міліонеръ, знаный акціонеръ въ банкерскихъ интересахъ, компанієтъ уличныхъ желѣзниць, начальникъ польскои римокатол. церкви на Noble str. Вникентій Бажиньскій, переставивъ ся на другій свѣтъ, щобъ здати рахунокъ зô свого житя. Полишивъ вôнъ кôлька міліонôвъ долярôвъ власного майна, та за те на костелѣ лишилось 100 тысячь довгу.

Насъ Русинôвъ не мало-бъ тое нѣчо обходити, сказавъ бы дехто. Але се неправда. Насъ се такъ само обходить, бо Поляки такй самй робôтники якъ и мы, а по друге, що и мѣжъ нашими людьми бували а и суть щехрунѣ, котрй носили и носять тамъ грошѣ, гадаючи, що за те сейчасъ понесуть ихъ ангелы до неба.

Ч. Д. С дописуватель „Свободы.“

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Еміграція, що вже богато жертвъ забрала и зъ Буковины, проявила ся зъ елементарною силою въ Галичинѣ. Власти обчисляють, що сеи весны выѣхало вже до 15.000 людей. Кождый день приносить новй вѣсти зъ еміграційного руху. Зъ повѣта чортковского выѣхало на дняхъ до Канады 63 селянъ, зъ снятинського 40, а въ Чернôвцяхъ вѣло онодѣ до желѣзного поѣзду 114 еміграптôвъ до Канады. Зъ Небыловець, повѣта калуского, выбралось також кôлька родинъ пôдъ проводомъ якогось Думина, котрый приѣхавъ по нихъ умысне зъ Канады. Карты ѣзды мають до Вінніпеґъ. Дня 11. и 12-го цвѣт. переѣхало черезъ Краковъ до Канады поверхъ 600 осôбъ, головно зъ чортковского повѣта. За причину до еміграціи подають недостачу зарôбкôвъ и податковй тягарѣ. Якъ звѣстно, зъ заходнои Галичины выѣзджають селяне дуже численно за границю на зарôбки. Нѣмецка жандармерія въ Мысловицяхъ обчисляе число галицкихъ еміграптôвъ за зарôбкомъ въ рôжнй стороны Нѣмеччины и до Даніи на 35 до 40 тысячь людей, мѣжъ ними двѣ третины женщинъ, а ледво одна трета часть мужчинъ. Двѣ пяти части ишли на роботу певну, на замовленя, а прочй спустились на щасте. Найлѣпшй условя мають еміграпты до Даніи, переважно дѣвчата, котрй идуть туды вже вдруге и втретє. Гôршй суть условя въ Королѣвствѣ польскôмъ, а найгôршй въ Познаньщинѣ. Въ Нѣмеччинѣ поводить ся робôтникамъ середно, але добро бодай то, що тамошнй власти уважають пильно, щобы робôтникôвъ не выкорыстовувано и приневолюють бюра, котрй вербують робôтникôвъ, щобы заключали зъ ними контракты. И жандармерія нѣмецка обходить ся зъ нашими людьми по людски. Въ осени привозять зъ собою робôтники зъ Нѣмеччины по 130—160 зр., а навѣть по 200 зр., дѣвчата менше, по 110 зр. до 150 зр. Контракты звучать: зъ харчомъ вôдъ 20 до 30 марокъ мѣсячно, безъ харчу 40 до 50 марокъ и 20 кґр. бульбы тыжднево зъ иншими додатками. Робота на умову дае 1.50 зр. до 2 зр. денно. Зарôбки въ Даніи высшй о 5 марокъ, въ Познаньщинѣ низшй о 6—10 мар. (Марка — 60 кр.) Недостача организаціи вôдбивае ся на австрійскихъ робôтникôвъ тяжко.

Вѣсти зъ островôвъ Гавайскихъ.

Десь въ мартѣ с. р. дôставъ я ажь два листы вôдъ нашихъ людей зъ островôвъ Гавайскихъ зъ запытанємъ, чи они не могли бы бути принятй до „Р. Н. Союза“. Я имъ вôдписавъ и просивъ, щобы де-що бôльше подали о нашихъ заточникахъ тыхъ островôвъ. Одну вôдповѣдь отримавъ-емь 4. цвѣтня с. р. и де що интереснѣйшого подаю:

Папайковъ (Papaikow) 11. апріля 1899.

Сл. И. Хр. Отче Дух.

Листъ отрималисьмо и двѣ уставы „Р. Н. Союза“, але одна пропала и не знаемо, до ся дѣла. Листы до насъ часто не доходять и черезъ тое мусимъ посылати за реценісомъ и не знаемо, котрй то почты такъ нищуть. Ту въ Гонолюлю е нашй люде при почтѣ, то може черезъ те.

Теперь доношу вамъ о нашихъ людяхъ; они зъ повѣту Чортковского, є насъ ту зъ Косова 21 въ Папайковъ, Ономеа и Гоному, зъ села Павушôвка 8 хлопцѣвъ, зô Слобôтки также 6 а решту людей порозвозили по островахъ и не знати якъ они звуть ся. Пôзнѣйше опишу о нихъ. Насъ ту запровадивъ агентъ Міслеръ. Вôнъ писавъ листы до Галичины, щобы люде ѣхали, шифы за дармо; а народъ поѣхавъ и порозсѣдавъ ся по островахъ Гавайскихъ. Народъ ту робить на плянтаціяхъ цукровыхъ коло тростины и заробляе мѣсячно $18. Але мѣсяць трудно выбути, така робота тяжка; а вiктъ ту дуже дорогій, що заробить чоловѣкъ, то всьо въ его склепѣ лиши. То чиста панщина, якъ була въ Галичинѣ перше. Сими часами 5. цвѣтня втѣкало трохъ людей о 6 год. вечеромъ на шифу до St. Francisco и ихъ полапали и вкарали по $4. Отже они пытали того боса, чи можна сплатити за контрактъ? а вôнъ каже: — по $100 за одного чоловѣка: — тай мусѣли пôйти до роботы, якъ перше. . . . .

Пôзнѣйше опишемо вамъ бôльше а теперь кланяемо ся до васъ всѣ Русины — близькй и дальшй.

Микола Головатый.

Нашй люде страшно тамъ бѣдують, а о звѣрствахъ плянтаторôвъ надъ робôтниками писали вже неразъ тутешнй часописи, бо робота контрактова се найтяжша робота, — чиста неволя (а ще на такихъ островахъ), а робôтники-невôльники — бѣлй мурины. И такого раю дождали ся нашй бѣдаки зъ ласки того тумана-Міслера. Будучи ще въ краю, въ Сокальщинѣ, приходили люде до мене за порадою зъ такими листами того панка, въ котрыхъ людямъ обѣцювавъ золотй горы и даремный перевôзъ. И видко въ части вдавъ ся ему ґешефтъ.

Теперь въ краю знову рушивъ ся народъ еміґрувати и сотками опускае батькôвщину зъ надѣею на лѣпшу долю. Може хто си и знайде! Рядъ австрійскій не заопѣкувавъ ся и до днесь не дбае о тыхъ своихъ горожанъ, хочь повиненъ въ своимъ власнôмъ интересѣ, и другимъ не давъ — завдяки шляхотскôй політицѣ въ Галичинѣ. Хотѣли спинити народъ брутальными средствами,а самй бавили ся за краденй міліоны. Народъ дальше иде слѣпо на стрôмъ головъ, вже навѣть не робять перешкôдъ, тôлько реґіструють зъ насьмѣхомъ еміґруючй головы, а нашй патріоты остигли. Оставъ ще покликъ, щобы бодай не допускали до того, щобы руска земля по еміграптахъ не пôшла въ чужй руки. Се добре, але — на мою думку — трохи за мало. Не выстарчае закупити ту землю, але бодай приватно заопѣкуватись еміґруючими, чи то порадою чи якою будь помочею, щобы не мали приступу такого всѣ шахраѣ. Ось примѣромъ священникъ мѣсцевый, чи учитель, може написати до агента портового, умовитись за шифкарту, выбрати корабель, означити часъ вôдъѣзду, щобы люде не ждали тыжднями по портахъ, дати пораду на дорогу и т. д. Се може и повиненъ зробити кождый. Може хто скаже, що народъ не слухае и всѣ науки прійме зъ резиґнаціею. Такъ се правда, але такъ робить лишь зъ тымъ, кому не довѣрае. Инакше дѣе ся, коли нашъ чоловѣкъ кому вѣрить — того послухае.

А. Бончевскій.

НОВИНКИ

Славный галицкій староста.

И амер. газеты пишуть про славну польску господарку въ Галичинѣ. Послухайте, що пишуть. Въ Станіславовѣ вôдбувъ ся процесъ въ высшôмъ судѣ барбіра-жида противъ старосты Галецкого въ Надвôрнôй. Історія була така. Барбіръ голивъ пана старосту ажь 5 цѣлыхъ лѣтъ, пожичавъ ему бритвы, дававъ мыло, bay room и всякй другй пахощѣ, а панъ староста, що привыкъ дурничкою жити не тôлько не хотѣвъ бѣдному жидкови заплатити за его роботу, але ще, якъ жидокъ его заскарживъ до суду за свою заслуженнину, панъ староста подавъ на него скаргу за образу чести и славный галицкій судъ засудивъ барбіра ажь на 14 днѣвъ арешту, бо мовлявъ, хто видѣвъ пана старосту скаржити за заплату. Станіславовскій высшій судъ увôльнивъ барбіра вôдъ кары, але староста за те знищивъ робôтника, бо наложивъ на него нечувано высокій податокъ, а якъ бѣдный жидище не заплативъ, забрали ему на ліцитаціи и бебехи. То называе ся польска господарка.

Американскій міліонеръ великій добродѣй людскости.

Андрей Карнеґі, звѣстный піттсбурскій міліонеръ не хоче вже бôльше займати ся бізнесомъ, буде вôдпочивати и сыпати добродѣйствами для людскости. Буде сыпати грошѣ на бібліотеки и школы, въ котрыхъ не смѣе находити ся жадна книжка, котра-бъ учила про шкôдливость капіталістичного устрою, анѣ въ школахъ не смѣе жаденъ професоръ учити инакше, якъ ему паны-капіталісты покажуть. Також въ політику буде бавити ся Карнеґі и буде поборювавъ имперіялістичнй змаганя, бо Г. Богъ не поблагословивъ его донею, котру бы мôгъ выдати за якого князя, короля, або хоть бы за польского графа. Ба, навѣть пріятелемъ робôтникôвъ обѣцяе ся бути, а якъ хто ему нагадае „Homestead“, то каже, що тамъ хто иншій завинивъ. Здае ся, же боїа-то буде робôтникôвъ, щобы ему вѣрили!

Примѣтки до статѣ о. Обушкевича.

О. Обушкевичь, видно, взявъ ся щиро за дѣло перепроваджена организаціи священничои. Тôлько одна бѣда, що не хоче сеи важнои справы поставити на грунтѣ чисто народнôмъ, опираючись рѣшучо на тôй думцѣ, що товариство священникôвъ потрѣбнѣйше вôдъ самои организаціи церковнои. А оно далеко не такъ! Бо товариство священникôвъ, якъ одиниць належачихъ до руского народу не може всему лиху зарадити. Оно може, якъ роблять уже теперь нашй люде у братствахъ, запомогати священникôвъ въ слабости, въ разѣ незмощеня; оно може застановити базграниву по газетахъ, обопôльне шкальоване, оно може притлумити завчасу починаючй ся шкандалы, якихъ неразъ повно по нашихъ парохіяхъ; оно могло бы навѣть взятись за выдавництво духовныхъ книжочокъ для народу, хочь се уже хиба не удало бы ся зô взгляду на літературнй переконаня, котрй сейчасъ зъ самого разу вырипули бы. Але чи се вже и есть организація церковна, организація, що сягае самого споду, и перевертае лихи навычки нашого народу и насъ самыхъ? О. Обушкевичь говорить, що народъ критикуе священникôвъ за те, що они не зъорганізованй. Намъ здае ся, що не справедливо. Прецѣнь народъ знае, що зъорганізуватись священникамъ не такъ легко, якъ народови, котрый часто-густо мешкае зô собою сотками, чого чей не лучае ся лѣжь священниками. Тй часто зъ собою навѣть не видять ся, не знають ся мешкаючи по вôддаленыхъ плейзахъ. Мы думаемо, що священники ту въ Америцѣ не роблять мѣжь собою знакомствъ. Коли знають ся зъ краю, то и ту зъ собою будуть сходити ся; коли-жь нѣ, то хоть бы навѣть могли зъ собою зôйтись и кôлька разôвъ въ роцѣ, не вспѣють по нашôй думцѣ навязати сталыхъ дружныхъ вôдносинъ, а то зъ рôжныхъ причинъ: 1) суть порозкиданй 2) дѣлить ихъ мова 3) дѣлять ихъ переконаня національнй, політичнй, соціяльнй. Може бути, що вдасть ся, заложити товариство священникôвъ, и мы

кви була пôдозрѣною, не мôгъ бути навѣть найнизшимъ громадскимъ урядникомъ; коротко сказавши, Сектанты зôстали поставленй посредствомъ адміністраційныхъ розпоряджень въ таке положене, въ якôмъ були Старовѣрцѣ передъ выданємъ указу Катерины II. Однакъ дѣйстно „адміністраційнй мѣры“ ишли ще дальше якъ тй припорученя. Въ своѣй загонистости уживати всѣ средства „обороны“ въ интересѣ православнои церкви, урядъ россійскій заказавъ Штундистамъ не тôлько всякй зносины зъ православными людьми, але навѣть вôдбиравъ вôдъ нихъ ихъ власнй дѣти а то въ тôй цѣли, щобы ихъ выховати по православному. Въ однôй мѣсцевости, земли войска Доньского, пôсля засудженя Штундистôвъ мущинъ на выгнане, дали женамъ до выбору йти зъ мужами, або зъ дѣтьми. Наколи денекотрй жѣнки сказали, що они пôйдуть на выгнане вразъ зъ мужами, то сейчасъ вôдобрано имъ дѣти и вôддано ихъ въ руки православнымъ своякамъ. Въ той сосôбъ вôдобрано одному чоловѣкови именемъ Кундруковъ четверо дѣтей, другому Костроминови семеро, а Марковому, що бувъ вдôвцемъ, трое дѣвчатъ. Но не лишень зъ самыми Штундистами роблено щось подôбного, вôдъ князя Д. Хилкова, напримѣръ, котрого выгнали на Кавказъ, разомъ зъ жѣнкою за те, що они були приклонниками наукъ графа Льва Толстого, вôдобрано на приказъ самого царя Александра III. двое дѣтей, та поручено ихъ выховане православнымъ кревнякамъ.

Въ 1894 роцѣ 4. юлія оголошено Штунду за одну зъ найбôльше шкôдливыхъ сектъ.

Весною 1894-го року графъ А. Игнатѣевъ, кіѣвскій генералъ-губернаторъ, пôдюдженый черезъ кіѣвского митрополита Иоаннікія, заборонивъ Штундистамъ робити сходины религійнй въ 75 селахъ, кіѣвскои губерніи, невдовзѣ заборону тую розширено на бôльше сѣлъ. Въ той способъ указъ Александра III. (зъ 1883) признавашій хотяй и не впростъ леґальнôсть истнованя сектантôвъ и вôдправлюваня богослужень вôдповѣдно до ихъ вѣры, бувъ знищеный простою забороною одного зъ модныхъ сатрапôвъ. Послѣдный рôкъ панованя Александра III. бувъ повный такого рода розпоряджень, все тое пересказати тутъ нема мѣсця, то однакъ треба завважати, що хотяй въ поодинокихъ случаяхъ напастованя Штундистôвъ були и не великого значѣня, то однакъ понеже они були систематично и безпощадно переводженй, то наслѣдкомъ ихъ були: всегдашный несупокôй, страта майна, а часомъ и житя, и то все мусѣли зносити тй люде, о котрыхъ часто говорили пôдхлѣбно навѣть самй ихъ переслѣдователѣ.

14. Положенє Сектантôвъ за Николая II.

При вступленю на тронъ теперѣшного царя Николая II. многй неправославнй вѣроисповѣданя робили собѣ на него великй надѣѣ. Пôсля весѣля одержавъ вôнъ благословене не лишь вôдъ православного, але и римо-католицкого духовеньства. Двайцять шестого февруара 1895 р. царь и царица приняли зъ всякою чемностію представителѣвъ Товариства Пріятелѣвъ (Квейкрôвъ), Ед. Райтъ Брукса и Т. Уиліяма Марша, котрй прійшли просити о те, щобъ не переслѣдувати Штундистôвъ и другихъ Сектантôвъ. То все однакожь якъ пôзнѣйше показалось, не помогло нѣчого. Кокетуючи зъ римско-католицкимъ духовеньствомъ, Никола II. въ той самъ часъ давъ медаль заслуги Клінґенберґови, губернаторови Ковенскому за его рѣзню въ Крожахъ*). Переслѣдованя иновѣрцѣвъ не застановлено, анѣ навѣть не змончено, а въ 15 мѣсяцѣвъ пôсля такого ласкавого принятя просьбы Квейкрôвъ молодый царь написавъ М. Победоносцеву письмо, въ котрôмъ дякувавъ ему за те, „що той утвердивъ въ правдахъ православнои церкви тую часть населеня, котра завдяки своѣй глупотѣ, всегда тримаесь блудной науки.“ А що се побожне дѣло, за котре царь бувъ такъ вдячный зовсѣмъ но змѣнилось въ характерѣ, вôдъ того якимъ було оно за часôвъ панованя его кôнця, можна побачити ще зъ отсихъ примѣрôвъ: Дня 3-го мая 1896 року, старшина сѣльскій, его двохъ помôчникôвъ и ще 9 мужикôвъ (всѣ зъ села Шипикъ, кіѣвскои губерніи) впали до хаты жены именемъ Домна Барбара, котра 3 дни передъ тымъ породила; тую то дитину забрали они силою, помимо опору нещасливои женщины и занесли до попа, котрый чимъ скорше дитину тую похрестивъ. Дня 21-го того самого мѣсяця, господаръ Иванъ Йсавенко забивъ свиню, хотячи продати мясо ще передъ недѣлею, котра припадала 24-го. Понеже однакъ на нещасте 21-го мѣсяця було „православне“ свято, то тй самй 12 никвизаторôвъ оскаржили Исавенка о зневажене православного свята. Обôйшовъ ся зъ нимъ якъ найгôрше, замкнули они его въ мѣсцевымъ арештѣ на 24 годинъ. Дня 14-го юнія напали тй люде знову на него, забрали ему всю вовну яку тôй приготовивъ для свого ужитку, занесли до коршмы и тамъ пили за тое цѣлу нôчь.

Дня 8. апрѣля 1896 року, два селяне, Василенко (28 мѣтъ старый) и Йвченко (лѣтъ около 60) дôстали завôзване явитись въ урядѣ громадскôмъ, а коли тамъ прійшли, приказано имъ перехреститися и цѣловати „святый образъ“ пôдъ загрозою, що если того не зроблять, то зôстануть убитй на мѣсци. Молодшій Василенко налякавъ ся и мовчки зробивъ те, що ему приказано, почѣмъ позволили ему вернути домôвъ. Але Ивченко не хотѣвъ того зробити, лишень казавъ: „Богъ васъ покарае за те, що вы ґвалтомъ силуете чоловѣка вôддавати честь кусникови дерева.“ Въ однôй хвили кинулись всѣ присутнй на старого, били его, вырывали ему волосе зъ головы и бороды, мучачи его рôвночасно ще въ иншій способъ, котрый однакъ годѣ туть описувати докладно. Покровавленого и збитого посадили они по хвили на землю, та почали ему въ лице плювати. Потôмъ пôднесли его и запровадили до урядника поліційного, що мешкавъ о 4 милѣ вôдъ того села и тамъ старый просѣдивъ цѣлу нôчь въ арештѣ. Бували выпадки, що православнй робили ще гôршй злодѣйства Штундистамъ а особливо ихъ женамъ. Вагу тыхъ фактôвъ зрозумѣе кождый доперва тогды, коли скажемо, що всѣ тй 12 людей, що робили тй рѣчи були выбранй черезъ самого-жь урядника поліційного (его имя Труновъ) а то въ тôй цѣли, щобы Штундистамъ докучали. Подôбнй партіи зложенй зъ 12 людей для знущаня ся надъ Штундистами потворивъ Труновъ въ кождôмъ селѣ, що було пôдъ его властію, а Труновъ самъ дôставъ свôй урядъ за впливомъ „міссіонера“ Скворцова, котрый есть головнымъ директоромъ религійныхъ сектъ въ полудневôй Россіи.

(Дальше буде.)

*) Въ половинѣ октобра 1893 року, вôдбулась страшна рѣзня римокатоликôвъ въ Крожахъ (маленькôмъ мѣсточку, Ковеньскои губерніи), за те, що люде ти пасивно противились замкненю ихъ костела. Треба знати, що коли люде ти выйшли зъ церкви, щобъ стрѣтити власти, то песли они передъ собою портреты царя и царицѣ на знакъ свого вѣрноподданьства. Костелъ зôставъ очищеный черезъ козакôвъ, при чѣмъ що найменче 20 людей зôстало вбитыхъ, а 100 поранепыхъ; за рештою гнались козаки черезъ рѣку на другу сторону, при чѣмъ також многи потопились.

противъ того нѣчого не маємъ, але які будуть основы того товариства? Оно, якъ вузке по своѣй цѣли не зможе вплынути благодатно на нашй теперѣшнй вôдносины церковнй, анѣ, якъ насильне злѣплене противныхъ, хочь и не въ теольоѓічныхъ справахъ, елементôвъ, само по собѣ довго остоятись не буде въ силѣ, а тогды и шкода буде тыхъ щирыхъ заходôвъ и коштôвъ, якй поодинокй люде, черезъ свою прихильнôсть до народу будуть мусѣли на себе брати. Священники рускй мусять шукати иншого выходу изъ теперѣшныхъ прикрыхъ вôдносинъ, якъ товариство священникôвъ, котре, якъ мы се въ коротцѣ розôбрали, не може бути цѣлющимъ лѣкомъ на нашй раны. Той выходъ едино можливый въ спôлцѣ зъ народомъ, котрый збудувавъ церкви, котрый ихъ украсивъ, котрый покрывае всѣ кошты утриманя нашои вѣры въ Америцѣ, котрый есть вже по трохи зъорганізованый, котрый, остаточно, мае право, щобы о его доли, рѣшали священники не самй, а въ тѣсной спôлцѣ зъ нимъ. Сумно, то сумно, що священники самй нѣчо не можуть безъ народу, та хто въ тôмъ завинивъ, спытаемо? Коли бы вôдъ початку самого усѣ священники були дбали про народъ всѣми силами, теперъ само товариство священникôвъ могло бы орудувати церквами, бо народъ бы имъ вѣривъ. А такъ, якъ теперь рѣчи стоять, священники не можуть латати всѣхъ дѣръ въ теперѣшнôмъ сумнôмъ положеню нашои церкви товариствомъ священникôвъ, хоть бы пôдъ загрозою вôдцураня ся усего народу вôдъ священникôвъ. Така наша думка, и мы такъ все будемъ про справу організаціи думати доти, доки бôльше щирости и заходôвъ коло пôднесеня руского народу зъ вѣчнои тьмы зô стороны рускихъ священникôвъ не побачимо.

Редакція.

Де-що про лінчь.

Якъ мы подали въ остатнôмъ числѣ „Свободы" злінчовала товпа бѣлыхъ людей одного неѓра за те, що по замордованю одного фармера, знасилувавъ его жѣнку, тай ніѓерского пастора, котрый мавъ бути зъ тымъ неѓромъ до спôлки. Такй лінчѣ трафляють ся въ полудневой Кароляйнѣ и Джорджіи частѣйше. Въ лютôмъ сего року злінчовали ніѓерского почтмайстра; а то въ той способъ, що пôдпалили его дôмъ. Коли вôнъ пробовавъ утѣчи зъ своею жѣнкою и дѣтьми, товпа бѣлыхъ почала стрѣляти и поранила жѣнку и кôлькоро дѣтей, а его самого и его одного хлопця застрѣлила, и такъ они забитй спалились въ бухаючôмъ огнемъ домѣ. Противъ такихъ выбрикôвъ бѣлои товпы, котра складае ся зъ людей зъ рôжныхъ верстовъ, рядъ въ пол. Кароляйнѣ за слабый. Вôнъ наложивъ лишь нагороду для кревныхъ злінчованого. А що еще въ той справѣ потреба зробити, показуе ся зъ газетъ, котрй о лінчу заговорили и зъ вôдзывôвъ поодинокихъ людей, котрй тою справою интересують ся. Мы подамо ту голосъ судіи Brawley-a. Вôнъ такъ пише: „Я есьмь однымъ зъ тыхъ людей, котрй думають, що свѣтъ що разъ то стае лѣпшимъ и я все склонный дивитись на свѣтъ зъ яснѣйшого боку, але часомъ я сумнѣваю ся, чи мы въ Кароляйнѣ стаемо лѣпшими, чи нѣ. Въ певныхъ околицяхъ сого стейту мы зробили великій поступъ; позакладалисьмо желѣзницѣ, фабрики, богато школъ, але що зъ того за результатъ? Швидкй трены, галаслива машинерія, переповненй людьми фабрики, мѣста и школы, правда, дуже пôдносять насъ въ очахъ цѣлого цивілізованого свѣта. Та деколи я чую, що у народу слабне - моральна сила, а не крѣпшѣе и що обѣ расы, якъ бѣла, такъ ніѓерска стають що разъ гôршими. Хто чувъ передъ сорока роками о проступкахъ такъ тяжкихъ поповненыхъ ніѓрами? Якъ рѣдко коли можь було чути о якôмсь тяжкôмъ злочинѣ! Мордъ, знасилуване, вломане ся до чужои хаты були надзвычайно рѣдкими. А теперь подивѣмъ ся на нашу власну расу. Хто чувъ коли о якôмъ лінчу, о судѣ „народнôмъ" безъ жаднои розправы? Хто коли чувъ о тôмъ, щобъ невинного чоловѣка пôдпалювано, стрѣляно, рубано, за те, що вôнъ ніѓеръ. Се все показуе, що теперь уже право стратило на повазѣ; оно уже не почитае ся святымъ. А що се значить? Се значить: анархія; се свѣдчить о тôмъ, що суспôльнôсть розлазить ся; се есть варварство. Пôдвалиною самою першою для всякои цивілізаціи есть повага права, а коли народъ права не хоче почитати, то не поступае, а иде назадъ. Сей судъ (Brawely судивъ справу злінчованого ніѓра) може не богато, але всѣ мы можемо де-що, Памятаймо на те, що народъ пол. Кароляйны не може зъ себе скинути тяжкои одвѣчальности. „Бѣлый народъ" мае въ своихъ рукахъ весь урядъ и коли вôнъ не може зарядити лиху, то есть зовсѣмъ немôчный правити и рядити. Чимъ скорше пôзнае се рядъ тымъ для него лѣпше. Бо мы можемо мати лишь тогды правдиву цивітізацію, коли лице свое звернемо до свѣтла."

Ню йорска соціялістична газета подивилась на сю справу, якъ на кавалокъ робôтничои справы. Она говорить, що бѣлй взяли велику злôсть на чорныхъ за те, що тй послѣднй роблять дуже тано всяку роботу. Се несправедливо, бо въ лінчованю ніѓра и ихъ пастора не брали участи лишь робôтники, а певно и другй, а по друге бѣлй робôтники не мали причины бути лихими на пастора, котрый чейже имъ не псувавъ „пейды." Лѣпше подивились на справу газеты якъ News and Courier, Charleston, S. C., Age, New York, Evening Post, Charleston, S. C. Такожь мудро осудивъ лінчѣ епископъ методистôвъ зъ африканьскои місіи. Вôнъ такъ каже: Кубанцѣ и Филипинцѣ, задля котрыхъ мы пролили тôлько крови, щобы ихъ увôлънити вôдъ ишпаньского правлѣня, далеко не такъ були трактованй и гнобленй Ишпанцями, якъ неѓры, що мешкають въ стейтахъ Арканзасъ Тексахъ, обохъ Кароляйнахъ и Джорджіи. Одна зъ двохъ мусить стати ся. Або неѓрôвъ мати за людей, або дати имъ землю, зъ котрои бѣлй люде ихъ обôкрали. Се було бы встыдомъ для христіяньскои Америки, коли-бъ Америка не потрафила позбути ся забобону, що Неѓры не суть таки люде, якъ и иншй. Якъ зараду противъ лиху подае професоръ Booker зъ Вашинґтону выховане, але таке, щобъ дотыкало рукъ, головы и серця. И въ тôмъ вôнъ справедливый.

•

— Минувшого тыждня приѣхало бôльше, якъ тысячь Русинôвъ зъ Галичины и зъ Буковины до Канады. Велика часть ихъ поселилась въ околици Yorkton, Assa.

•

— Зô Спол. Державъ наплывае до Канады велика сила народу. Дня 3. мая выѣхало зъ St. Clair, Pa. 12 родинъ до Winnipeg, Man.

•

— Нѣмецкій баптискій пасторъ Вурґдорфъ покинувъ свою міссію въ Морденъ, приѣхавъ до Winnipeg и ту научае Русинôвъ христіяньскои вѣры.

•

— Сего мѣсяця будуть вѣшати въ Winnipeg двохъ Русинôвъ зъ Stuartburn, котрй замордовали були цѣлу родину за 50.00 дол.

Цѣлой парохіи!

Однôй парохіи, лежачôй близько моря застановлено высылку „Свободы", а то за для того, що тамошнй читателѣ не уважали за потрѣбне заплатити за газету, котру довгій часъ за дармо читали. При тôмъ заявляемо, що такъ въ недовгôмъ часѣ зробимо зô всѣми тыми, котрй ставлячи себе за патріотôвъ не хотять и не вмѣють выповнити першого, и найголовнѣйшого обовязку патріотичного, а то не пôдпираючи одногс, одинокого выдавництва, котре по своѣй можности старалось завсѣгды и теперь стараесь просвѣчати народъ, и вести его до лѣпшои долѣ на вôльнôй земли Америки.

Посвячене церкви.

Русины зъ Plymouht, Pa. побудували у себе красну церковь, при котрôй находить ся также простора саля, призначена на школу и мітинги. Посвячене церкви вôдбуде ся дня 30. мая с. р. и зъ тои нагоды рада церковна запрошуе на ту урочистôсть усѣхъ доохрестныхъ Русинôвъ и Всч. оо духовныхъ.

СМѢШНЕ

ВЪ СУДѢ.

— Отже признаешь, щось укравъ чоботы, — що скажешь для своеи обороны?

(Обжалованый показуючи на свои дѣравй чоботы): — Пане судія. прошу самымъ придивитись, якъ можна въ такихъ чоботахъ ходити?

ВЪ СУДѢ.

— Чи бувъ-есь караный?

— Такъ, але не въ остатныхъ сѣмохъ лѣтахъ.

— Поправивъ ся?

— Такъ, цѣлый той часъ пересидѣвъ-емь въ криминалѣ.

НАШЙ ДѢТИ.

Отець: — Скажи менѣ Юзю, чимъ бы ты хотѣвъ бути?

Юзю: — Мама все каже до мене: „Юзю — ты будешь такій урвитель, якъ твôй отець!

САМЪ СЯ ЗЛАПАВЪ.

— Мужикъ, що все продававъ пекареви масло, приносить му фаску масла и говорить, що тамъ е два кільо.

Пекаръ на тое:

— Ей, мушу я разъ то масло зважити и переконатись, чи тамъ е два кільо.

По зваженю показало ся, що бракуе чверть кіля.

— Газдо, то вы мене вже вôдъ давна ошукуете.

— Нѣ, проша пана, я у себе тягаркôвъ не маю, але бравъ-емь всегда вашь двокільовый бохонецъ хлѣба и пôсля того вôдважувавъ-емь масло.

ЗАБУВЪ.

Пôдхмеленый: — Не знаете жѣнко, де мешкае Заливайко?

Баба: — Та жь то вы такъ зветесь.

Пôдхмеленый: — Я знаю, що такъ ся называю — але де вôнъ мешкае?

На протонотара.

Осьтымъ оголошую себе яко кандидатъ на протонотара повѣта Northumberland. Есьмъ зъ партіи демократичнои, а номінація на згаданый урядъ мае вôдбутись въ юлію. Если буду выбранымъ, буду заступати народъ честно.

M. B. Kramlich
SHAMOKIN, PA.

МАЙНЕРЪ ВАСИЛЬ.

(Дальше.)

IV.

Богато днѣвъ и ночей минуло,
Воды богато въ море поплыло,
А въ Василя однаково серце
Все до Олены било и било.
И вôнъ все тужить, а ему стриму
Нѣякого въ тузѣ не мае,
Хочь его други усе тымъ тѣшать
Що его ще Олена кохае.
Но они тôлько такъ для потѣхи
Тее говорять, щобъ го розрадить-
Бо они добре то усѣ знають,
Що вже она го къ собѣ не надить.

* * *

Ой Олено, Олено!
(Спѣвавъ такъ Василько)
Коли не можешь довго любити
Люби мя серце хоть хвильку.
Ты-жь въ Ню Йорку самая
Менѣ все твердила:
Що насъ розлучити
Нѣкому не сила!
А теперь понехалась,
Зъ мене насмѣялась,
И мене, мою тугу
Людямъ у наругу
Ты далась."
Но и той его голосъ зъ вѣтромъ понѣсъ ся,
А до Олены таки не донѣсъ ся.
И хочь самъ ѣздивъ Василь до Ню Йорку,
Олену свою вôдшукати,
И хочь писавъ листы оденъ за другимъ
Нѣякъ не мôгъ вôдпытати!
Она туды повѣялась,
Де зажити надѣялась.

* * *

А Василь свою покинувъ роботу,
И пôйшовъ вуглемъ — горами
Своє серденько прибите потѣшить,
Гей, та своими думками.
На вуглѣ сѣвъ
И почавъ спѣвъ
О вуглю свѣтячôмъ,
О щастю ледачôмъ:
Ой вугле, вугле, чорне та свѣтяче
Черезъ тебе щасте майнера ледаче!
Вôнъ піковъ пікує
И дрѣломъ дрѣлює
Порохомъ стрѣляє
А щастя не мае!
Ой що заробить — у сальонъ несе
У сальонъ несе — потôмъ жѣнку бе
Ой часто жѣнку невинно!
Вôдтакъ знову працює
Тяженько гарює
И віску знову тягне невинно!
Пікує, дрѣлює
И босôвъ годує,
Хочь самъ нужду чує.
А буває часами
Коли влѣзе до ямы
Скала ся на него обôрве,
И вôдъ жѣнки його
И вôдъ роду свого
Нагло, страхъ нагло, вôдôрве!
Тогды она плаче, ой тогды заводить,
Що мужъ изъ майнôвъ ей не приходить!
Ой не плачь, жѣнко, не плачь, не вбивай ся
Въ журбу, велику тугу, не вдавай ся!
Бо мужъ твôй не вмеръ, не забивъ ся,
А на „овертаймъ" въ майнахъ забаривъ ся.
Овертаймъ вôнъ робить
И грошѣ заробить,
Самыхъ долярôвъ, безъ лѣку,
Тогды изъ тобою
Своєю женою
Заживе гарно до вѣку!
Изъ вугля станувъ
На рѣчку поглянувъ
На рѣчку на имя Делеваре,
На рѣчку поглянувъ
Олену спомянувъ —
Зъ котрою мавъ стати до пары.
На рѣчку ся дивить,
Що въ повкола ся кривить,
И слова ронить сумни,
Гей, якъ квѣточки дрôбни:
Ей рѣченько крутенькая
Водиченько чорненькая!
Веселенько граєшь,
Бо горя не знаешь!
Ой горя не знаешь тяжкого!
Нѣкого не любишь
И себе не губишь,
Якъ майнеръ вôдъ вугля твердого.
Той ся згинае
Мулôвъ поганіє,
И скалу ломае що силы.
Самъ ся згинае,
Дѣтей запрягае,
Щобъ на жите — нужду робили.
А якъ вôнъ молоденькій
Дѣвцѣ румяненькой
Повѣрить ще серце до того,
То тогды ему горе
Въ серце кôгтѣ заоре
И не пустить на хвилю самого.
Ой Олено!...

Ой рѣчко!
Весело ты граєшь
Граючи втѣкаєшь
Потôчку!
Вôдъ сонця ся мѣнишь
На камѣню пѣнишь
Ой рѣчко!
Веселенько грай
Тугу розбивай
Потôчку!
Но вôнъ такъ лишь казавъ
Самъ про себе спѣвавъ,
Бо нѣчо на свѣтѣ не було,
Щобъ его на веселôсть нагнуло.
Рѣчку по мôстку
Неглыбоку, плытку
Перейшовъ.
И трекомъ изъ сумомъ
Разомъ зъ вѣтру шумомъ
Пôйшовъ.
И нѣчого не чує
Тôлько далѣ вандрує..
А за нимъ тренъ жене,
Делеваре ся зве.
А вôнъ того не чує
Тôлько далѣ вандрує...
А тренъ ѣде, спѣшить
Паруе, сопить,
Ще хвиля, а вже
Его дожене....
И дôгнавъ, и бере
Пôдъ колеса мече
И гудить, стугонить,
Та стрѣлою летить.
Василя перегнавъ
И жите му взявъ,
И Василь неживый
Середъ треку мертвый
Лишивъ ся,
Вôдъ журбы и туги
И Олены любви
Звôльнивъ ся.
А могли зъ собовь жить,
Себе вѣрно любать
Обоє,
Коли-жь бо судьба
Коить навѣсна
Все свое!

(Конець буде.)

Lehigh Valley R.R.

In Effect Jan. 2, 1899.

Пасажерски трены зъ Mt. Carmel до Buffalo, Scranton, Elmira, Wilkes Barre, White Haven, Hazleton, Mauch Chunk, Allentown, Bethlehem о год. 7:23 и 9:42 до полудня; а 12:28 и 4:40 по полудни.

До Philadelphi-и и New York-у о год. 7:18 до полудня и 12:28, 4:40 по полуд.

До Centralia, Shenandoah, Mahanoy City, Pottsville, Hazleton и до всѣхъ стацій въ околицяхъ вуглевыхъ о год. 7:18, 9:42 до полуд. и 12:28, 4:40 по полудни.

До Shamokin о год. 7:30, 11:30 до полуд; а 2:20, 6:42 и 9:56 по полудни.

Експресови трены до Philadelphi-и и New York-у о год. 7:18 до полудня; 12:28 и 4:40 по полудни.

Трены до Mt. Carmel.

Зъ New York-у о год. 8:15 до полудня и 4:10 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:00 по полудни.

Зъ Philadelphi-и о г. 4:10, 9:00 до полуд. и 4:30 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:32 по полуд.

Зъ Pottsville о год. 9:45 до полуд., 12:35, 5:05 и 8:15 по полуд.

Зъ Wilkes-Barre о год. 8:00 до полудня, 2:58 и 5:35 по полуд. Въ недѣлю о год. 2:58 по полуд.

Недѣльни трены до: Philadelphi-и, New York-у и до всѣхъ стацій межи тыми мѣстами о год. 9:12 до полудня.

До Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre и до всѣхъ стацій въ околицяхъ вуглевыхъ о год. 9:12 до полуд. и 5:55 по полудни.

Недѣльный тренъ до Shamokin о год. 10:20 до полуд. и 7:58 по полуд.

CHAS. S. LEE,
Gen'l Pass. Agent,
R. H. WILBUR, General Supt.

УВАГА: Хто хоче ѣхати на Весты, най купить собѣ тікетъ на лигайску желѣзницю, бо найтуньша и найвыгôднѣйша. По близши информации удавайте ся до:

JOHN S. LAUGHLIN,
Agent L. V. R. R. Mt. Carmel, Pa

Житя святыхъ, Молитвословы, Катехизмы, Библіи, Букварѣ, Календарѣ, Спѣванники, Св. образы и други старокраєви

РУСКІЙ КНИЖКИ ПРОДАЕ

— руска читальня —

въ Олифантѣ.

Адресуйте:

Rev. J. J. ARDAN,
Box 418 — OLYPHANT, Lack. Co., Pa

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— И —
готельничій
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

* * *

Що за Талпашъ? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...

* * *

— Що за бриндза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугує якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ ЗЪ УБРАНЕМЪ НА ЦѢЛЫЙ ОЛИФАНТЪ, ПА.

Юрія Хиляка.

Хто хоче мати добре и красне убране, а ще до того за таний грошѣ, то най иде куповати до Ю. Хиляка, но най не забуде взяти и грошей зъ собою, бо тамъ все cash.

Продае вôнъ также шифкарты и посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта. — Идѣть до старого знакомого!

J. BOBKOWSKI

ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.

Вынаймае также керечи на похороны, хрестины и весѣля по дуже низкихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

УВАЖАЙТЕ, БО И ТО ВАЖНЕ!

Хто бы мавъ деяке право най не ходить по покутныхъ жидôвскихъ, такъ званыхъ тлумачахъ, але най удасть ся до правдивого адвоката Виляма Воколека, въ Скрентонъ. Вôнъ залагоджує всякій справы въ кортѣ, а и сторокраєвій и зъ нимъ можна розмовити ся по руски.

Адресъ его такій

W. Vokolek

ATTORNEY AT LAW,
502 Lackawanna Ave.
COR. WASHINGTON AVE.
Scranton, Pa.

Иванъ Глова.

JOHN GLOWA

(POSTMASTER)

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякі потрѣбні рѣчи до житя, якъ також убраня майнерскій и звычайній можна купити.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, таньо и беспечно

Продае шіфкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 показує, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компании, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $2000.

Заряджае нимъ:

Теодоръ Федько

LAUER BREWING CO.

въ READING, PA

ЗАЛОЖЕНЫЙ 1866 року. — Выробляє 25.000 бочокъ мѣсячно.

Пиво одного зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Pennsylvenia „LAUER BREWING CO." есть вôльне вôдъ всякихъ примѣшокъ, и для того есть найздоровшимъ. Завсѣгды однои и тои самои доброты и пріемного смаку и есть споряджане пôдъ зарядомъ одного зъ найздôбнѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварôвъ.

Выробляє въ найлѣпшôмъ ґатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣсты и приватни родины повинни замавляти пиво лишень въ броварѣ:

LAUER BREWING CO.
READING, PA.

Dr. John Szlupas

421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкарь. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае також свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добри и помôчни лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литевски, по польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса!

РУСКІЙ САЛОНЪ

Петра Серафина

„на новôмъ мѣстѣ"

въ Шамокінь, Па.

Где якъ где, але у Серафина то уже можъ найлѣпше забавитись а и порядну оклянку пива выпити. Хто у него лишь разъ бувъ, не хоче бôльше нѣгде пôйти, тôлько до него. Мае также файну галю, где можна вôдбувати мітинги, а и потанцювати собѣ.

Хочешь мати „good time" иди до Петра.

Едмундъ Лембикъ
(Edmund Lembik)
13—15 EAST MINE STR.
HAZLETON, PA.
— коло депа —

мае салюнъ, де можна достати дуже доброи горѣвки, пива и всякихъ напоѣвъ.

Е. Лембикъ есть також публичнымъ нотаромъ, тожь хто потребуе повномочія або мае яку грунтову справу въ старôмъ краю, най удасть ся до него.

Адже-жь кождый знае Лембика, най иде до него.

O. Murdza & Bro's

46. Second st.
MT. CARMEL, PA.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.

Сторъ заосмотреный въ найлѣпшй товары, спроваджованй впростъ зъ найперших складôвъ. — Майже всѣхъ Русинôвъ въ Mt. Carmel заосмотрює въ живности. Продае також одяги майнерскй и посылае грошѣ до старого краю таньо, точно, скоро и беспечно.

Свôй до свого — а до чужого не пхай ся. Жидôвъ оминайте зъ далека!

Гавріилъ Малнякъ

Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку

Братя! замовляйте у свого!

КАНЦЕЛЯРІЯ АДВОКАТСКА.

— докторъ правъ —

Юліянъ Чупка.

Полагоджує всѣ справы судовй въ Америцѣ и въ Европѣ, а спеціяльно въ Галичинѣ. Полномочія. Розмовити ся можна по руски. Поспытати ся або писати пôдъ адресою:

Julian Czupka, L. L. D.
44 BENNET BUILDING,
WILKESBARRE, PA.

Въ недѣлю можна розмовити ся зъ д-ромъ Чупкою въ его помешканю 49 Carey str., Wilkes Barre, Pa.

РЕСТАВРАЦІЯ и КАВЯРНЯ.

TROMETTER'S
(Тромейтеръ)
Cor. Rock & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.

Снѣданя, Обѣды, Вечери.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга пильна и солідна.

Осôбнй покоѣ для родинъ. — Найлучшй вина, пива, лікеры, віски и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Препоручае ся всѣмъ сю реставрацію, а передовсѣмъ приѣзднымъ.

Іосифъ Пейко

рускій готельникъ
— Cor. Commercial & Franklin Street —
въ ШАМОКІНЪ, ПА.

Запрошуе всѣхъ Русинôвъ до себе на свѣже пиво и добру віску. Хочете добре забавити ся, идѣть до Пейка. Чекаешь на стрѣткару, зайди до Пейка, а нѣколи не змѣстуешь, бо кара йде попри самй дверѣ.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.